

TÖLLUKIVI ERRATIC BOULDER "TÖLLUKIVI"

Orjaku kivi, Suure Tõllu kivi

Hiiumaa rändrahnude päriskodumaa on Edela-Soo või Ahvenamaa aladel. Siia kandusid nad jääajal sadade meetrite paksuse mandrijää kaisus. Jää sulades voolas vesi minema kive maha jättes. Muist kividest jahvatati ilmastikutingimuste käes liivaks ja kruusaks või väiksemateks kiveks. Osa jäid suurte rahnudena maastikku alles. Enamasti on tegemist graniitidest või rabakivist koosnevate rahnudega.

11-13000 aastat tagasi Skandinaaviast siia kandunud rändkivid pole enam pelgalt paljad rahnud. Tuhandete aastate jooksul ilmastiku käes olnud kivipind rabeneb ja esimestena asuvad sinna elama samblikud. Nemed omakorda eritavad happelisi ühendeid, mis aitavad kaasa kivimi edasisele lagunemisele ja valmistavad nii pinda ette järgmistele asukatele.

Sama lugu on ka sinise kiviga. On temalgi oma lugu.

Muistend jutustab:

Vanasti elas Saaremaal Suur-Tõll, tema vend Leiger aga Hiiumaal. Kord võttis Leiger nõuks venna teadmata Hiiumaale kirikud ehitada. Lasi ehitada Pühalepa, Käina ja Paluküla. Niikaua sai rahus ehitada, kui kirikutornid hakkasid Saaremaale kätte paistma. Siis vihastas Tõll ja lasi kivid lendu. See kivi, millega Tõll tahtis Käina kirikut hävitada, kukkus Orjaku lahe äärde maha. Pühalepa kirikule määratud kivi lendas üle kiriku ja kukkus Pühalepa kõrtsi taha maha. Paluküla kirikule määratud kivi lendas ka üle kiriku ja kukkus Paluküla mäele. Neid kive võib näha tänapäevani.

Estonia is the richest area in erratic boulders in Europe. All the erratic boulders have been transported from their original situation by a glacier from Finland. Our erratic boulders are the natural monuments of the Ice Age here, about 11000-13000 years ago. Lichens are the first ones that begin to grow on rocks wearing down by the action of weather. Lichens produce some acid compounds which are promoting the process of crumbling and thus preparing the ground for other species. There are many legends about erratic boulders.

